

מסורת הש"ס

(א) פסחים מז: חולין כה: מעשרות פ"ה מ"ו. (ב) [חולין פז:]. (ג) [מנחות טז:]. (ד) רש"י. (ה) [נבימות פה: פז:]. (ו) רש"י.

➤➤➤

גליון הש"ס

גמרא אי דמיא אבשורי כבשרי. ע"י שער המלך הל' ברכות פ"ו הל"ד:

➤➤➤

הגהות הב"ח

(א) רוב' ד"ה לא לרכב וכו' שאר משקין כגון יין ושמן כיון דניחא ליה ממילא כ"ל ותיבת מים נמחק: (ב) בא"ד ושם על חשב טפי. י"ב והא דכתיב כפי המוכר את הבית דף טו ע"ב מי גשמים שחיבב עליון להדית את האלטרובלין מיהו להכריז את אורעים כ"י קשה דלא מלי לממר דמיירי בחיבב עליון מחמלה להיות משקין:

➤➤➤

מוסף רש"י

ומצא כדי מדרתו. ולא יומר, שאם מלא יותר הכל מורים שחיי לעשר שהריים כאלו יין (חולין כהה). פטור. מנעשה, שהרי אין כלל מלא מים, שלא מלא אלא כלי מדרתו, ואע"י דחומיה ועטמה חמרא, קיוהא דפירא בעלמא הוא דעילי ביה (פסחים מב). האילו ולא נוסף בו כלום אע"פ שיש בו טעם יין אלו כלם. (חולין כהה). ודי יהודה מחייב. כנעשה, כטליה פירא הוא (שם) דאילו כתר חומתא וטעמא (פסחים מב).

➤➤➤

מוסף תוספות

א. ואין לומר דנ"ל לפגם הוא הכא דא"כ למה מתמדין אם הוא פורגם. רענו ויהי. ב. והנה כוס ראשון מקדשין עליו קידוש היום. רש"י. ג. ואע"פ שאמרו (ע"ז ל.) אין בו משום יין נסך, לפי שאין מנסכים כך אמרו, ולא משום גריעותו של יין. רמב"ן.

## המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא

**המסמד**. מים בשמרים פטור ממעשר: **אבל יוסר מכדי מדסו**. פורתא לא פליגי רבנן עליה דר"י אלא מחייבין כמעשר והוא הדין לזכרת היין דהא רבנן חומרא לית להו גבי מעשר דהא ככדי מדתו לא מחייבי אלא משום דחשיבי ליה יין הוא דמחייבי ביותר מכדי מדתו והלכך

לגבי צורא פרי הגפן נמי חשיב:

**להודיעך כחו דר"י**. דמחייב. ולהודיעך

כחן דרבנן לא אינטריך למיתני יותר מכדי מדתו דמילתא דפשיטא הוא דפטור דפורתא חמרא כמיא טובא צטיל וליכא חידוש כלל לאשמועינן דפטרי רבנן ביותר ומילתיה דר"י חשיב חידוש גדול לתומרא ואע"ג דליכא טעם יין מחייבי: **שמרים שיש בהם טעם יין מהו**. לזכרת היין. וצריכתא לא הוה שמיע ליה דאי הוה שמיע ליה הכי הוה ליה למימר הלכה כאחרים או אין הלכה כאחרים: **שמרים של תרומה**. שנתן לתוכן מים ושנה ושיגש: **ראשון**. מים ראשונים <sup>(א)</sup>[שהכניסו והוציאו] משם: **אסור לזרים**. וכל הני חומרות בעלמא ניניהו מדרבנן ובמלא כדי מדתו

**מיירי: שליש מוסר**. ואפילו יש בו טעם יין: **אף שליש**. אסור אם יש בו נותן טעם: **ה"ג של מעשר ראשון אסור**. כלומר של מעשר שני תמד ראשון אסור לאכול חוץ לירושלים אבל מעשר ראשון דלזים מותר לזרים ודלא כרבי מאיר<sup>(ב)</sup>: הכי גרסינן **של הקדש לעולם אסור ושל מעשר לעולם מוסר: מעשר דמאי**. שהופרש מפירות הלקוחין מעם הארץ ואקילו ביה רבנן משום דרוב עמי הארץ ממשרין הן: **נקדושה דמים**. שהקדיש חבית יין לנדק הבית וימכר ויקחו דמיו לרכי נדק הבית: **נקדושה הגוף**.<sup>(ג)</sup>[דחמירא] יין שהוקדש לנסכים ושמרים שלו אסורים בשביל מעט יין המעורב בו: **כשם שאמרו לענין איסורן**. דבתרומה ראשון ושני הוי יין ושלישי הוי מים ושל מעשר הראשון יין והשני מים וכן כולן: **כך אמרו לענין הכשר דראשון ושני של תרומה חשוב נמי**

יין לענין הכשר והראשון של מעשר חשיב יין לענין הכשר וכדמפרש ואילן. וכל זה חומרא מדרבנן הוא דמדאורייתא כולהו חשיבי מים בעלמא כדאמרן לגבי מעשר דמאי וכרבנן דאחרים. וקבעי גמרא הכשר דמאי על אחיזה הכשר הולרך לומר כך אמרו לענין הכשרן של מים או של יין הא תריייהו מכשרי פירות לקבל טומאה ומאי נפקא לן מיניה אי הוי חמרא אי מיא: אי **חמרא אכשורי מכשר**. דכתיב (דברים לב) תשמה חמר וכתיב וכל משקה אשר ישמה וגו' (ויקרא יב): **לא צריכא**. כלומר לא נפקא לן מיניה אלא שתמדו לההיא דתרומה ומעשר צמי גשמים דלריכי מחשבה אבל אי חשבינן ליה יין מכשרי בלא מחשבה דצמים הוא דכתיב (שם) וכי יותן מים מנה יתן דניחא ל"י אף יותן דניחא ליה. ופרכינן וכיון דשפכיניהו האי גברא להני מי גשמים ממנא שניטפו בו למנא דשמרים אחשביניהו ומכשרי ומאי נפקא לן מיניה ל"ש מעשר ולא שגא תרומה לעולם מכשרי: **שנתמד מאליו**. שנתנו הגשמים לתוך השמרים והלכך בתרומה דראשון ושני חשיב יין לענין הכשר נמי מכשרי אבל שליש דחשוב מים לגבי תרומה לענין הכשר נמי מי גשמים ניניהו ולא מכשרי דלא הוה זהו מחשבה: ופרכינן ואכתי מאי נפקא מיניה והא **כיון דנגיד**. מושך:

**קמא קמא**. ראשון ושני גלי דעתיה דניחא ליה שירדו גשמים לכאן לעולם אולי יקלטו טעם יין ושלישי דתרומה נמי מכשר ולא שגא ל"י ולא שגא מים אכשורי מכשרי ומה חילוק יש עדיין בהכשרן: **צפרה ששופה ראשון ראשון**. והלכך בשלישי ליכא שום מחשבה ולא מכשר שליש דתרומה ושני דמעשר. ולא מלי לתרזי בשנשפך ראשון ראשון דכיון דלא נשתהה שם כלל אלא נופל ונשפך אין ידוע לעולם מהו תמד שני או תמד שליש: **אין אומר קידוש היום כו'**. משום הקריבהו נא לפחתך (מלאכי ה) כדלקמן [ע"פ]. ובין הראוי לזכך עליו צפה"ג קאמר דאע"ג דמצרכין עליו צפה"ג לקידוש היום מיהא לא חשיב ולקמיה באל לפרש איזה יין באל למעט: יין **מגסו**. תירוש: לא יציא. משום דכתיב הסך נסך כשר (נמדבר כח) **מיד דמשכר: ואם הביא כשר**. דליכא עיכובא. אי נמי הסך נסך מכל מקום וכיון דלנסכים כשר דציעבד לגבי קידוש חשיב לכתחלה דלא חמיר קידוש כניסוך:

## צו.

**הוא הדין אפי' ביתר מכדי מדרתו נמי פ"יני**. והא דתנן בסיפא דמס' מעשרות (פ"ה מ"ו) היתר מכדי מדתו מפרש עליו ממקום אחר ולא פליגי עליה רבנן היינו צרמא תלתא ואחא ארבעה מקשה ר"י היכי פטרי רבנן צרמא תלתא ואחא תלתא ופלגא כיון דלית ביה

צנותן טעם וקי"ל צפ' בתרא דמס' ע"ז (דף עג:). דמין בשאניו מינו צנותן טעם גבי טבל<sup>א</sup> וי"ל דאינו אלא קיוהא בעלמא ואין כאלו נותן טעם וכעפרא בעלמא דמי וכן נראה מתוך פירוש ר"ש: **כלי סברת חמרא הוא קיוהא בע"מא הוא**. מכאן הורה ר"ת דציעבד אס רחץ עכו"ם חבית של שמרי יין דשרי דלאו חמרא הוא אלא קיוהא בעלמא הוא:

**שמרים ש"ל מעשר כו'**. תימה צמאי מיירי הכי צריכתא אי צכדי מדתו או אפי' רמא תלתא ואחא תלתא ופלגא לרבנן אפי' ראשון יהא מותר ואי צרמא תלתא ואחא ארבעה אפי' רביעי של מעשר יהא אסור וי"ל דמיירי שאין צהן טעם יין כלל אלא קיוהא בעלמא ומי"מ בהקדש החמירו לאסור עד שליש ומיירי שלא הקדיש שמרים דאי הקדיש לעולם יהא אסור:

**לא צריכא כגון שתמדו במי גשמים**. תימה דהכא משמע שיש חילוק בין גשמים לשאר משקין ואיזה חילוק יכול להיות צייניהן ומה שפירש רבינו שמואל דצמים צעינן דניחא ליה ולא בשאר משקין כגון יין אפי' לא ניחא ליה מכשר דצמים כתיב וכי יותן מים על זרע ואין נראה לנשצ"י דלא אשכח צדום דוכמא שיהא חשיבות ציין מצמים לענין הכשר ומאשר יצא עליו מים מפקין הכשר לכל משקין וצפ"ק דפסחים (דף יח. ושם) איכא דלא מוקי וכל משקה אשר ישמה בכל כלי לענין הכשר וא"כ מנא ליה דלא צעינן דניחא ליה ונראה לר"י דנגשמים צעינן תרתי שיחשיב אותו מתחלה שיהו משקין ואח"כ צעינן דניחא ליה אבל שאר משקין כגון (א) מים ויין ושמן כיון דניחא ממילא הן מכשירין אפי' לא יחשיב אותן להיות משקה אבל קשה מהא דתנן צמסכת מכשירין (פ"ה מ"א) ומייתי לה צפ"ק דחולין (דף יג. ושם) המעלה פירותיו לגג מפני הכנימה וירד עליהם הטל אינן צבי יותן ואם לכך נתכוין הרי הן צבי יותן אע"פ שלא החשיב אותם מתחלה להיות משקה <sup>(ב)</sup> ושמה טל חשוב טפי להיות משקה ממי גשמים: **ונתמד מא"יו**. נראה דהשתא איירי שפיר אפילו צמים פיען שאינן מי גשמים דכיון שנתערבו בשמרים אין לראוים להכשיר והא דלא קאמר אלא לפי שלא נזכר אמורא למעלה: **אי"למא למעוטי** יין מגתו כו'. אין להוכיח מכאן דיין מבושל כשר לקידוש ומצרכין עליו צפ"ה מדלא קאמר למעוטי יין מבושל דלאו ראייה היא דאפילו אין מקדשין עליו לא מצי למימר למעוטי יין מבושל דאם כן הוה ליה למימר אין מצרכין עליו צפ"ה אבל יש להציא ראייה מירושלמי דשקלים ודערבי פסחים דיין גמור הוא דאמר התם ארבע כוסות שאמרו יוראים ציין מבושל<sup>ג</sup> אלמא שתקדשין איין מבושל<sup>ד</sup> ודלא כפרש"י והר"ש שכתבו דיין מבושל מצרכין עליו שהכל דאישתני לגריעותא ואין להאריך כאן:

מודים

אמר רב פפא. אכא במאי עסקינן. דאיצטריך למימר דמכשירין כגון דפרה היתה שותה ראשון ראשון דהשתא לא חשביניהו ונחמד מאלו וסד"א הואיל דלא חשביניהו דפרה שותה להו אין מכשירין אפי"ה איצטריך למימר דמכשירין

הכי

הואיל דחוז לשתייה: יין מגתו. שעדיין תירוש הוא ואינו תוסס כשהוא מתוק לא יביא לנסכים: אפי' לכתחלה נמי. מקדשין ביה קידוש היום של שבתות וימים

### עין מושפט נר מצוה

לח א ב מ"י פ"ב מהל' מעשר שני הל' ז:
לש ג מ"י פ"ה הל' מקומות הל' יג ופי"ג מהל' טומאת אולתן הלכה ז:

ב ד מ"י פ"ג מהל' מעשר שני הל' יג ופי"ג מהל' טומאת אולתן שם:
בא ה ז מ"י פ"ג מהל' טומאת אולתן שם:

בב ח מ"י שם ופי"ג מהל' מעשר שני הלכה יג:

בג ט י ב מ"י פ"ג מהל' טומאת אולתן הלכה יז:
בד ל מ"י פ"ט מהל' שבת הלכה יד סגנו עשין פט ופ"טע אל"ח סי' רעב פט"י א ונכרך אלפס פרק ערבי פסחים ד' קנה[::] בזה מ מ"י פ"ו מהל' אסורי מוצת הלכה ט סגנו לאין שני:

בו נ מ"י פכ"ט מהל' שבת הלכה יז סגנו עשין כ טוס"ע אל"ח סי' רעב סק"ף ז:

➤➤➤

רבינו גרשום

המתמד. ששופך מים בחורצנים: ומצא כדי מדרתו פטור. ממעשר דמיא בעלמא ניניהו: לא פליגי. דדארי חמרא היא: להודיעך כחו דר' יהודה. דאפי' בכדי מדרתו מחייב משום דהייכא דרמא תלת כוזי ואפי' תלת כוזי תרי ופלגא נפיק ממיא ותו לא ואידך נבלע בחורצנים והאי דאפי' כמדרתו חמרא איכא בהדיניה וחייב לתת כוזי ודאפי' תלת כוזי תרי ופלגא נפיק ממיא ותו לא ואידך נבלע בחורצנים והאי דאפי' כמדרתו חמרא איכא בהדיניה וחייב לעשר: מהו. מבכרין עליהן בורא פרי הגפן או לא: ראשון ושני שמוצריאן מן התמד חשוב יין ואסור ליהנות מהן ושלישי מותר דאינו תרומה ומיא בעלמא ניניהו: ושל הקדש חמור מכולם: בקדושת דמים. שהקדיש הדמים שיקחו מן אותו יין לא חמורי כולי האי ועד שלישי אסור ורביעי מותר. אבל אם הקדיש הגוף התמד לעולם אסור: כאן במעשר דמאי. ראשון אסור ושני מותר אבל מעשר דמאי לעולם מותר: לענין איסורן. דראשון ושני אסור ואמרו לן הכשירין דמאי לענין הכשירן. דראשון ושני דבר חשוב הוא ומכשר טפי לא חשוב ולא מכשר ורביע: והשתא קשי' לן הכשירין דמאי אי דמאי אכשורי מכשר וחמרא נמי מכשר דחמרא מכשיר בין חשיב עליה לשתיה ובין לא חשיב עליה משום דחשבי' הוי אבל מיא לא מכשירי בלא מחשבה והוה חומר ביין מבמים: לא צריכא כגון שתמדן בימי גשמים. דלא חשיבי אפי' הכי ראשון ושני מכשירין: לא צריכא. דאיהו לא רמא להו אלא מאליו נחמד שגפלו לשם הגשמים דהשתא איהו לא חשביניהו למי גשמים ואפילו הכי אצטרבא למימר דמכשירין: והא כיון דנגיד. מן התמד מי הגשמים קמא קמא אחשיבה והואיל דאחשביניהו דראי מכשירין ואמאי איצטריך למימר: אמר רב פפא. אכא במאי עסקינן. דאיצטריך למימר דמכשירין כגון דפרה היתה שותה ראשון ראשון דהשתא לא חשביניהו ונחמד מאלו וסד"א הואיל דלא חשביניהו דפרה שותה להו אין מכשירין אפי"ה איצטריך למימר דמכשירין